

دانشگاه امام صادق (ع)
دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد
پایان نامه کارشناسی ارشد

عنوان:

دینامیسم مبادلات نفت و تحولات بازار

نویسنده: بهروز پور سینا

استاد راهنما: علی شمس اردکانی

استاد مشاور: فریدون برکشالی، محسن طلایی

سال تحصیلی: دی 1370

توصیفگر: 372 ص. : جدول ، نمودار . شماره بازیابی 49 الف.

واژگان کلیدی: نفت / صنعت و تجارت / قراردادهای فروش / اوپک / قیمت گذاری .

چکیده:

هدف از تحقیق حاضر ، بررسی دینامیسم مبادلات نفت و تحولات بازار مربوط به آن می باشد. در این رساله سعی می شود تا نشان داده شود که چگونه بازار نفت با چهره ای انحصاری پا به عرصه وجود گذاشته و در مسیر تحول و تکامل خود ، به جایگاه امروزی در بازار رقابتی رسیده است. همچنین به این سوال پاسخ داده می شود که آیا نوع ارتباط تحولات بازار و مکانیسم مبادلات نفت ، از نوع ارتباط تأثیر و تأثر بوده است و یا اساسا ارتباط بارز و منطقی را میان رژیم قراردادهای و تحولات نفتی نمی توان دید . پایان نامه حاضر ، با استفاده از روش کتابخانه ای از نوع تحلیلی انجام یافته و مباحث آن در شش فصل تنظیم شده است: فصل اول ، اختصاص به کلیات ، مفاهیم و روشها دارد. در فصل دوم ،

ساختار تجارت بین المللی نفت و جایگزینی منابع انرژی را مورد بررسی قرار می گیرد. فصل سوم، سیمای بازار نفت قبل و بعد از ظهور اوپک را بیان می دارد. فصل چهارم، به بازار نفت و مکانیزم های قرارداد از دیدگاه تئوریک می پردازد. تحولات ساختاری در بازار نفت و مکانیزم مبادلات در فصل پنجم بررسی می شود و نهایتاً فصل ششم، اختصاص به دینامیسم مدیریت ریسک و بررسی جایگاه اوپک در ساختار آتی بازار دارد.

بررسی بازار نفت از ابتدای کشف نفت تا پایان دهه هفتاد به خوبی روشن می سازد که تا چه حد، سیمای بازار و مکانیزم آن در تعیین قیمت نفت نقشی نداشته است، ارزیابی و بررسی ارزش ذاتی آن بوده است که به وسیله محاسبه ارزش افزوده این ماده، به راحتی قابل محاسبه است. بنابراین، تنها پارامتر در قیمت نفت را باید در مکانیزم و سیمای بازار جستجو کرد که همانا خود، حاصل چگونگی مناسبات موجود مابین کارگزاران صنعت نفت بوده است. بازار نفت در ابتدای کشف آن با انحصار کامل اداره می شد. بعد از آن با وارد شدن رقبای دیگر در این صنعت، به انحصار چند جانبه تغییر صورت داد. با فعال شدن شرکتهای مستقل نفتی در کنار شرکتهای عمده نفتی، بازار از شکل انحصاری کامل به درآمد.

با ظهور و تشکیل اتحادیه ای از سوی تعدادی از کشورهای مهم صاحب نفت، ماهیت بازار مجدداً دستخوش دگرگونیهایی شد و قیمت نفت در مکانیزم جدیدی به نام انحصار یا الیگاپول دوجانبه تعیین شد. در این بین قراردادهای نفتی به تدریج شکل یافت تا جایی که نظام قیمت‌های اعلان شده جای خود را به سیستم قیمت‌های رسمی داد. بحران نفت در سال 1979، دگرگونی های اساسی را در نیمه اول دهه هشتاد در پی داشت. این تحولات خود موجبات بروز بحرانی شد که نهایتاً در سال 1968، سقوط شدیدی در قیمت های نفت را به دنبال داشت. بحران سال 1986 ثابت کرد که تغییرات ساختاری شکل گرفته در نیمه اول این دهه، به همراه عدم درک صحیح اوپک از وضعیت موجود در این دوره، تا چه حد می تواند نتایج خطرناکی را برای کشورهای صادر کننده نفت اوپک به

دنبال داشته باشد . دینامیسم تحول در دهه هشتاد نشان می دهد که چگونه بحران نفتی سال 1979 توانست سیمای بازار را تغییر داده و رژیم مبادلات نفتی را متحول کند و رژیم مبادلات می تواند زمینه ایجاد بحرانهای جدید را مهیا کند.